

RJKS MUSEUM

Bulletin Stijl- en schrijfwijzer

Algemeen

- Laat informatie die niet voor publicatie is bedoeld (zoals geheugensteuntjes en opmerkingen) weg. Gebruik eventueel opmerkingballonnetjes.
- Duid later in te vullen gegevens zoals paginacijfers aan met XXX.
- Gebruik een harde return alleen om een nieuwe alinea aan te geven.
- Maak zo min mogelijk gebruik van vormgevingstoepassingen in Word; wél cursief, vet en evt. onderstreept.
- Gebruik enkele aanhalingstekens bij citaten, gebruik dubbele aanhalingstekens voor citaten binnen een citaat.
- Maak noten aan met de specifieke notenfunctie. Nootcijfers in de lopende tekst altijd plaatsen na een komma, puntkomma of de eindpunt.

Cursiveren (zie ook 'Titels')

- Titels van kunstwerken.
- Titels van tentoonstellingen.
- Titels van boeken, periodieken, brochures, series [NB van artikelen tussen aanhalingstekens]
- Taalvreemde woorden die niet als lemma in Van Dale zijn opgenomen.
- Opschriften en inschriften.

Aanhalingstekens (zie ook 'Citaten')

- Gebruik bij citaten enkele aanhalingstekens en voor citaten binnen een citaat dubbele aanhalingstekens.
- Titels van artikelen en hoofdstukken tussen aanhalingstekens.

Citaten

- Voor de doelgroep eenvoudig te begrijpen vreemdtalige citaten onvertaald in de tekst opnemen, tussen aanhalingstekens plaatsen.
- Overige kortere vreemdtalige citaten onvertaald in de tekst opnemen, tussen aanhalingstekens, en de Nederlandse vertaling tussen ronde haakjes toevoegen, niet cursief + tussen aanhalingstekens.
Bijv.: 'ogni dipintore dipinge se' ('iedere schilder schildert zichzelf')
- Overige langere vreemdtalige citaten vertaald in de tekst opnemen, tussen aanhalingstekens.
- NB Het oorspronkelijke citaat (s.v.p. steeds bijleveren) in een noot opnemen.
- Weggelaten tekstgedeelten met (...) aangeven.
- Vierkante haken gebruiken voor redactionele toevoegingen, niet cursief.
- Als het nodig is een nieuwe regel in een citaat weer te geven (bij bijv. lofzang of gedicht) dan met een schuine streep en een spatie [vóór de schuine streep geen spatie].
'God schiep als een voorbeeldig dier/ de nijvre mier.'

Titels

- Kunstwerken: cursiveren, hoofdletter alleen aan begin en daar waar qua spelling vereist; buitenlandse titels vertalen, tenzij het werk algemeen bekend is onder die titel (bijv. *Déjeuner sur l'herbe* van Manet).
- In Engelse titels worden belangrijke woorden in titels van boeken, artikelen of liedjes met een hoofdletter geschreven. Echter nooit (tenzij als eerste woord): voegwoorden (and, because), voorzetsels (in, on, under), persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden (she, it, we, her, its, our) en lidwoorden (the, a, an).
- Vermeld bij portretten altijd: 'Portret van' en de levensjaren van de persoon, tenzij al in de tekst gegeven.
- *Portret van Frans Hals (ca. 1582/83-1666)*
- Tentoonstellingen: cursiveren, titel niet vertalen, hoofdlettergebruik conform de betreffende taal. Bij lastiger te begrijpen titels de eerste keer tussen ronde haakjes de Nederlandse vertaling erachter toevoegen, niet cursief + tussen aanhalingstekens.
- Gedrukte media, zoals boeken, tijdschriften en brochures (m.u.v. artikelen): cursiveren, niet vertalen.
- Artikelen en hoofdstuktitels: tussen aanhalingstekens, niet vertalen [tenzij lastiger te begrijpen, dan vertaling tussen ronde haakjes erachter toevoegen, niet cursief + tussen aanhalingstekens].

Bijschriften

- Geef alle afbeeldingen – ook tabellen en grafieken – die zelfstandig worden afgebeeld een afzonderlijk afbeeldingsnummer.
- Geef afbeeldingen die worden gecombineerd en slechts één bijschrift krijgen, een gezamenlijk afbeeldingsnummer, evt. onderverdeeld in a, b. c etc.
Bijv. twee bladen die deel uitmaken van een begrafenisstoet en aan elkaar worden gemonteerd.
De brieflezende vrouw voor (a) en na restauratie (b).
- Hanteer bij schilderijen steeds: olieverf op doek, olieverf op paneel [niet: 'olie op...', of alleen 'doek' dan wel 'paneel'].
- Bij prenten niet steeds 'op papier' vermelden, tenzij het papier bijzonder is [bijv. 'op kardoepapier'] is of een kleur heeft [bijv. 'op blauw papier'].
- Afmetingen bij schilderijen in centimeters, bij prenten, tekeningen en foto's in millimeters, met steeds als eerste de hoogte, dan de breedte.
- Bij beeldhouwkunst en kunstnijverheid wordt de grootste maat gegeven (doorgaans hoogte of lengte), bij ronde objecten de diameter, beide in centimeters.
- Vermeld altijd, indien van toepassing, de verwerving volgens de creditline in Adlib.
- Houd een vaste volgorde aan volgens onderstaand stramien en sluit af met een punt:
- Afbeeldingsnummer
- Vervaardiger, *Titel*, datering. Materiaal, afmetingen. Plaatsnaam, naam museum, inv.nr.; creditline.

Melchior d'Hondecoeter, *Dieren en planten*, ca. 1668. Olieverf op doek, 66 x 52,5 cm. Amsterdam, Rijksmuseum, inv.nr. SK-A-169; legaat A. van der Hoop.

Toegeschreven aan Jan Miense Molenaer, *Een schilder in zijn atelier*, ca. 1628. Olieverf op paneel, 42,2 x 48,8 cm. Den Haag, Museum Bredius.

Navolger van Rogier van der Weyden, *Hertog Jan IV van Brabant*, ca. 1460-1470. Zilverstift op grijs gegrondeerd papier, 202 x 133 mm. Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen, inv.nr. MB 1958/T20.

Hendrick Avercamp, *Elegant gezelschap op het ijs in Den Haag*, 1766. Pen in bruin, penseel in waterverf, 188 x 240 mm. Haarlem, Teylers Museum, inv.nr. O*8.

Jörg Muscat, *Filips de Goede met de keten van de Orde van het Gulden Vlies*, ca. 1510. Brons, h. 58 cm. Huidige verblijfplaats onbekend.

Deksel van een spiegeldoosje, Zuidelijke Nederlanden, ca. 1450. Ivoor, diam. 10,5 cm. Amsterdam, particuliere collectie.

Eigennamen / titulatuur / tweedenaamvals-s

- Namen van instellingen onvertaald weergeven, niet cursiveren.
- Namen van personen eindigend op 'sz' of 'dr' worden geschreven zonder punt.
- Claes Jansz Visscher, Kenau Simonsdr Hasselaar
- Namen van vervaardigers worden overgenomen zoals ze in Adlib worden vermeld. Adlib volgt doorgaans de voorkeursnaam van de RKD, zie RKDartist& op www.rkd.nl
- Buitenlandse persoonsnamen onvertaald overnemen.
- Julius von Braunschweig-Lüneburg, Jacques d'Orléans.

Getallen en cijfers

- Getallen t/m twintig steeds voluit, evenals tientallen, honderdtallen en duizendtallen daarboven.
- Perioden schrijven als: 1650-1655.
- Als wordt bedoeld 1650 óf 1655, dan: 1650/1655
maar bij geboorte/sterfjaren: Frans Hals (ca. 1582/83-1666)
- Maanden altijd uitschrijven, niet in cijfers.
- 3 augustus 1999
- Ronde geldbedragen in de lopende tekst steeds volgens de eerste regel hierboven over getallen voluit, en gevolgd door de uitgeschreven munteenheid.
- tien gulden, 25 euro, duizend dollar, 175 ton
- Niet-ronde geldbedragen in de lopende tekst steeds met het symbool van de munteenheid en daarachter het bedrag in cijfers.

- € 10,50 \$ 25,75 £ 35,40
- Exacte mededelingen in de lopende tekst steeds in cijfers en uitgeschreven groothede of rekenkundige symbolen:
- 48 centimeter, 4 kilometer, 8 kilogram, 20 graden, 10 procent
- Exacte mededelingen in noten steeds met afgekorte grootheden of rekenkundige symbolen:
- 48 cm, 100 km, 8 kg, 20°C, 10%
- Opsomming met twee of meer opeenvolgende paginacijfers dan wel catalogusnummers:
- pp. 130, 131 | pp. 130, 131, 135 | pp. 130-132
- cat.nrs. 100, 101 | cat.nrs. 100, 101, 104 | cat.nrs. 100-102
- Opsomming met twee of meer inventarisnummers met eenzelfde begin:
- BK-2010-60, 61 | BK-2010-60, 65, 68 | BK-2010-60 t/m 68 | AK-NM-7006-A | AK-NM 7006-A, B | AK-NM-7007-A t/m C
- Na een opsomming met A, B etc. het hele inventarisnummer vermelden:
AK-NM-7006-A, B, AK-NM-7008 [niet: AK-NM-7006-A, B, 7008]

Afkortingen

- Gebruik in de lopende tekst zo min mogelijk afkortingen.
 - Kort in de objectgegevens, noten en bijschriften juist zoveel mogelijk af omwille van de bondigheid.
afb.	afbeelding, afbeeldingen
afb. p. 100	verwijzing naar ongenummerde afb.
pl.	(kleuren)plaat, platen
cat. / tent.cat.	bestandscatalogus / tentoonstellingscatalogus
cat.nr. 10	verwijzing naar hoofdafbeelding en/of tekst bij entry 10
coll.	[+ eigennaam van bezitter of museum; <u>niet</u> 'verz.']
dl. / dln.	deel / delen
(1ste ed.), (2de herz. ed.)	
fol. / fols.	folio / folia
(geb. 1600)	[geboren]
(gest. 1600)	[gestorven]
h. / br. / d. / diam.	[hoogte, breedte, diepte, diameter]
idem, p. 00	[voor dezelfde publicatie als zojuist genoemd]
ibid.	[voor verwijzing naar dezelfde publicatie én paginacijfers als zojuist genoemd]
inv.nr. / inv.nrs.	[zonder spatie]
kol.	kolom, kolommen
n.Chr. / v.Chr.	[zonder spatie]
nt.	noot, noten
op. cit. (noot XX)	[voor verwijzing naar <u>voluit weergegeven</u> publicatie in een eerdere noot. Let op: <u>geen initialen</u> bij naam! Bijv.: Van Dam, op. cit. (noot 3), pp. 10-20]
part. coll.	

p. / pp.	pagina / pagina's
p. 100 e.v.	
p. 100 met afb. 10	verwijzing naar tekst en genummerde afb.
p. 100 met afb.	verwijzing naar tekst en ongenummerde afb.
p. 100, afb. 10	verwijzing naar genummerde afb.
z.j. / z.pl. / z.pag.	zonder jaar / zonder plaats / zonder paginering

Vermeldingen van publicaties en veilingen

Auteurs/redacteuren

- C. Avery en H.A. Barbaglia [bij 2 auteurs; steeds initialen, zonder tussenspatie]
- B. Hoogewoud e.a. [bij 3 of meer auteurs]
- G. Luijten e.a. (red.) [bij vermelding redacteur(en)]

NB Soms wordt de auteur niet vermeld in een publicatie, maar is hij toch bekend. Neem in zo'n geval de auteursnaam op, zonder haken te gebruiken.

Veilingen

- veiling Londen (Sotheby's), 6 juli 1994, nr. 100
- veiling coll. A. Berends, Londen (Sotheby's), 6 juli 1994, nr. 100

Titels

- Hoofd- en ondertitel van een publicatie scheiden d.m.v. een punt.
- Hoofd- en ondertitel met beginkapitaal, rest woorden met kleine letter (ongeacht vermelding in publicatie zelf), tenzij hoofdlettergebruik taaleigen is.
- Bij artikelen, na de titel van het artikel 'in' als het een boek betreft; geen 'in' als het een periodieke uitgave betreft.

Voorbeelden bestands- en tentoonstellingscatalogi

G. Luijten e.a. (red.), *Dawn of the Golden Age. Northern Netherlandish art 1580-1620*, tent.cat. Amsterdam (Rijksmuseum) 1993-1994

A. Chong e.a., *Het Nederlandse stilleven 1550-1720*, tent.cat. Amsterdam (Rijksmuseum)/Cleveland (The Cleveland Museum of Art) 1999-2000

A.L. den Blaauwen (red.), *Nederlands zilver 1580-1830*, tent.cat. Amsterdam (Rijksmuseum)/Toledo (Toledo Museum of Art)/Boston (Museum of Fine Arts) 1979-1980

[NB Bij 'tent.cat.' de plaats van de tentoonstelling(en) opnemen, en het jaar/de jaren van de betreffende tentoonstelling(en).]

J. Bikker e.a., *Dutch paintings of the seventeenth century in the Rijksmuseum, Amsterdam. Volume I – Artists born between 1570 and 1600*, cat. Amsterdam (Rijksmuseum) 2007

[NB Bij 'cat.' steeds jaar van publicatie. In dit voorbeeld hoeft '(Rijksmuseum)' strikt genomen aan het einde niet herhaald, want is al uit titel duidelijk.]

Voorbeelden artikelen

W. Kloek, 'De betovering van het stilleven', in W. Loos e.a., *Het Galante Tijdperk. Schilderijen uit de collectie van het Rijksmuseum, 1700-1800*, Zwolle 1995, pp. 39-50

W. Kloek, 'De betovering van het stilleven', in A. Chong e.a., *Het Nederlandse stilleven 1550-1720*, tent.cat. Amsterdam (Rijksmuseum)/Cleveland (The Cleveland Museum of Art) 1999-2000, pp. 39-50

R.J.A. te Rijdt, 'Figuurstudies van het Amsterdamse particuliere tekengenootschap "Zonder Wet of Spreuk" (ca. 1808-1819)', *Bulletin van het Rijksmuseum* 38 (1990), pp. 223-244

[NB Geen 'in' na titel artikel en geen nummeraanduiding bij een doorlopende paginering binnen een jaargang.]

F. Tissink, 'Adriaen de Vries. Keizerlijk beeldhouwer', *Rijksmuseum Kunstkrant* 25 (1999), nr. 1, pp. 4-9

[NB Hier wel een nummeraanduiding, want geen doorlopende paginering binnen een jaargang.]

F. Kuyvenhoven, 'De Leidse collectie tekeningen en grafiek van Hendrik Voogd', *Leids Kunsthistorisch Jaarboek* 4 (1985), pp. 269-286

[NB Een jaarboek wordt ook tot de periodieke uitgaven gerekend.]

Voorbeelden series

H. Thieme en F. Becker, *Allgemeines Lexicon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*, 33 dln., Leipzig 1907-1950

L. Planiscig, *Die Bronzeplastiken, Statuetten, Reliefs, Geräte und Plaketten. Publikationen aus den Sammlungen für Plastik und Kunstgewerbe*, dl. 4, Wenen 1924

[NB Hier niet de jaren van de hele serie, omdat slecht dit ene deel van belang is.]

F.W.H. Hollstein, *Dutch and Flemish Etchings, Engravings and Woodcuts ca. 1450-1700*, Amsterdam 1949-

[NB Als serie is nog niet is voltooid, geen eindjaar in (verkorte) titel.]

I.M. de Groot, 'De atlas Zeden & Gewoonten', *Voor Nederland bewaard. De verzamelingen van het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap in het Rijksmuseum*, Baarn 1995 (*Leids Kunsthistorisch Jaarboek*, dl. 10), pp. 295-322

[NB Als een periodiek tevens deel uitmaakt van een serie, laatste ook vermelden.]

A. Plasschaert, 'Floris Verster. Rotterdamse Kunstkring', *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 14 maart 1906, p. 20

[NB Bij dagbladen datum vermelden]

Enkele bijzondere gevallen

P.C. Ritsema van Eck, *Gebrandschilderde ruitjes uit de Nederlanden 1480-1560 / Painted glass roundels from the Netherlands 1480-1560*, Zwolle 1999

[NB Bij tweetalige editie beide titels opnemen.]

V. van Gogh, *De brieven van Vincent van Gogh* (H. van Crimpen en M. Berends-Albert, red.), 4 dln., Den Haag 1990

G.B. Brown (red.) en L.S. Macle hose (vert.), *Vasari on Technique*, New York 1960

[NB Als bewerking of vertaling een nieuwe uitgave heeft opgeleverd waarin de oorspronkelijke versie niet meer herkend kan worden.]

W. Goeree, *Inleyding tot de praktyk der algemeene schilderkonst: waar in neffens de heerlijkheid en nuttigheid der selve, kortelyk werd aangewesen, wat dingen tot grondig verstand der schilderkonst behoorden geweten te zijn...*, Amsterdam 1704 (oorspr. ed. 1670)

J.F. van Sonderen, *The generation of motor programmes for goal-directed movements*, Amsterdam 1989 (diss. Utrecht)

U. Heithorn, *Firnis und Patina. Studien zur Oberflächenbehandlung mitteleuropäischer Bronzeplastik*, Kiel 1994 (ongepubl. diss. Kiel)

J.B.J. Teeuwisse, *Adriaan de Vries*, Amsterdam 1980 (ongepubl. werkstuk Vrije Universiteit, Amsterdam)

[NB Naam van universiteit alleen vermelden als er meer dan één universiteit in genoemde plaats is.]